

Informatieblad voor Nederlandse gevangenen in de Europese Unie

WETS

Straf uitzitten in Nederland?

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat mensen na hun gevangenisstraf goed terugkeren in de maatschappij (resocialiseren). Dan is de kans kleiner dat ze opnieuw in de fout gaan. Maar als je in het buitenland vastzit, is goed terugkeren in de Nederlandse maatschappij veel moeilijker. Daarom is het onder omstandigheden mogelijk om de buitenlandse gevangenisstraf in Nederland te ondergaan. Dat heet strafoverdracht. Het doel van strafoverdracht is een goede terugkeer in de maatschappij (resocialisatiebelang).

Er zijn twee wetten voor strafoverdracht:

- WETS (binnen de Europese Unie) en
- WOTS (buiten de Europese Unie).

Dit informatieblad gaat over de WETS. Hierin kunt u lezen hoe strafoverdracht werkt en aan welke voorwaarden u moet voldoen om een straf in Nederland te kunnen uitzitten.

Wie neemt het besluit?

Strafoverdracht valt onder de verantwoordelijkheid van de minister voor Rechtsbescherming. De Divisie Individuele Zaken, afdeling Internationale Overdracht Strafvonnissen (IOS) voert de wetten voor strafoverdracht namens de minister uit en beslist of strafoverdracht kan plaatsvinden. IOS is onderdeel van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) in Den Haag.

Algemene uitgangspunten voor de strafoverdracht met de Wets

1 De buitenlandse straf wordt voortgezet
Bij de WETS wordt uw straf *voortgezet*. Dat betekent dat de straf die u in het buitenland kreeg, in Nederland hetzelfde blijft. De zaak wordt niet nog een keer inhoudelijk behandeld door een Nederlandse rechter.

Er zijn drie uitzonderingen waarbij de straf niet één op één wordt voorgezet:

Uitzondering 1 Als uw straf *hoger is dan de maximumstraf* die in Nederland geldt voor het misdrijf waarvoor u bent veroordeeld.

Geldt dit voor u? Dan wordt uw straf aangepast naar de Nederlandse maximumstraf.

Voorbeeld maximumstraf

Nederlander S. is in Roemenië veroordeeld tot 17 jaar gevangenisstraf omdat hij 2900 xtc-pillen heeft verkocht. In Nederland is de maximumstraf hiervoor acht jaar. Komt S. naar Nederland voor strafoverdracht, dan wordt de straf aangepast naar acht jaar. Het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden oordeelt hierover. Roemenië moet akkoord gaan met de nieuwe straf, anders gaat de strafoverdracht niet door.

Uitzondering 2 Als er een *terugkeergarantie* is

Terugkeergarantie is een afspraak tussen Nederland en het land waar u vastzit, nadat u bent overgeleverd. De afspraak betekent dat beide landen moeten meewerken aan strafoverdracht.

Voorbeeld terugkeergarantie

Nederlander P. is op verzoek van België in Nederland opgepakt, want hij heeft in België een misdrijf gepleegd. Er is nog geen strafzaak geweest voor dat misdrijf. Nederland kan dan met België afspreken: wij leveren P. aan België over en we spreken een terugkeergarantie af. De rechtszaak van P. is dan in België, maar P. mag zijn straf in Nederland uitzitten. Na P.'s veroordeling werken Nederland en België allebei mee aan de strafoverdracht.

In dit geval kan uw straf aangepast worden naar de straf die u in Nederland zou hebben gekregen. Het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden bepaalt de Nederlandse straf. Dit gebeurt voordat u naar Nederland wordt overgebracht.

Uitzondering 3 Als de *buitenlandse straf of maatregel niet in Nederland bestaat*

Als in het buitenland een soort straf of maatregel is opgelegd die in Nederland niet bestaat, kan deze worden aangepast naar een vergelijkbare straf of maatregel in Nederland.

Voorbeeld vergelijkbare maatregel

Nederlander M. is in Duitsland niet veroordeeld tot een gevangenisstraf. Aan hem wordt de behandelmaatregel 'Unterbringung in einem Psychiatrischen Krankenhaus' opgelegd. Deze maatregel bestaat in Nederland niet. In dat geval kan de buitenlandse maatregel worden omgezet naar de meest overeenkomstige Nederlandse maatregel, bijvoorbeeld een TBS-maatregel. Het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden oordeelt hierover. Duitsland moet akkoord gaan met de omzetting naar de Nederlandse maatregel, anders gaat de strafoverdracht niet door.

2 Alleen het land waar u vastzit, kan het verzoek tot strafoverdracht doen

In de WETS geldt de regel: het land waar u vastzit neemt de eerste stap voor de strafoverdracht. Dit land is niet verplicht om een verzoek te sturen. U heeft ook niet automatisch recht op strafoverdracht. U kunt wel zelf aangeven dat u in aanmerking wilt komen voor strafoverdracht. Dit kunt u doen via de gevangenis waar u vastzit. U hoort dan via de buitenlandse instantie of een verzoek tot strafoverdracht wel of niet wordt gedaan.

Krijgt u geen reactie of heeft u moeite om uw wens bij de juiste instantie kenbaar te maken, dan kunt u aan IOS vragen om navraag te doen over een mogelijk verzoek.

IOS heeft daarvoor wel een aantal gegevens van u nodig zoals:

- uw naam en geboortedatum;
- locatie (naam gevangenis en adres) waar u verblijft;
- door welke rechtbank u veroordeeld bent (naam en plaats);
- wanneer uw rechtszaak onherroepelijk is geworden (zie onder voorwaarde 3).

Met deze gegevens kan IOS bij de juiste autoriteit navraag doen. Het buitenland is dan nog steeds niet verplicht om een verzoek toe te sturen!

Let op: de strafoverdracht met de WETS kan ook doorgaan als u het er niet mee eens bent.

3 Strafovername is niet verplicht

Het buitenland en Nederland hoeven niet mee te werken aan strafoverdracht. Beide landen kunnen altijd besluiten er niet aan mee te werken. Bijvoorbeeld omdat er nog een onderzoek naar u loopt, omdat u een ernstig misdrijf heeft gepleegd of omdat er niet aan de voorwaarden is voldaan.

4 Nederlandse v.i.-regeling

V.i. betekent *voorwaardelijke invrijheidstelling*. Een gevangene kan eerder onder voorwaarden worden vrijgelaten. Dat gebeurt dan op voorwaarde dat hij of zij tijdens de proeftijd niet opnieuw een strafbaar feit pleegt. Soms zijn er nog andere voorwaarden, zoals het verplicht volgen van een behandeling of toezicht door de reclassering. De regels voor v.i. verschillen per land. In Nederland komen gevangenen meestal in aanmerking voor v.i. na het uitzitten van twee derde van hun straf.

Na een strafoverdracht geldt de Nederlandse v.i.-regeling. Nederland kan wel de buitenlandse datum van invrijheidstelling overnemen. Dit kan alleen als:

- deze datum gunstiger is voor de gevangene (dus eerder)
- als de datum zeker is. Een v.i.-datum staat bijvoorbeeld niet vast als een rechter nog over de toekenning van de v.i. moet beslissen.

Voorbeeld v.i.-datum niet zeker

Nederlander B. zit per 1 januari 2016 in België vast voor een gevangenisstraf van zes jaar. Na een derde van zijn straf kan hij v.i. aanvragen bij de Belgische rechter, dat is vanaf 31 december 2017. De Belgische rechter beslist dan of de v.i. wordt toegekend.

Maar als beide landen al akkoord gaan met de strafoverdracht voordat de Belgische rechter over de v.i. beslist, dan geldt de Nederlandse v.i.-datum, die van na het uitzitten van twee derde van de straf.

Nederlander B. is namelijk voor 31 december 2017 al overgebracht naar Nederland. De Nederlandse wetgeving is van toepassing vanaf de aankomstdatum in Nederland. De Belgische rechter kan daarna niet meer over de v.i. beslissen. De Belgische datum van invrijheidstelling is in dit geval niet zeker.

Bij verandering van de v.i.-datum blijft de totale straf even lang. Ook blijft de Nederlandse v.i.-regeling van toepassing.

Voorbeeld v.i.-regeling

Nederlander G. kreeg in Denemarken zes jaar gevangenisstraf voor drugssmokkel.

Voor G. staat vast dat hij in Denemarken na drie jaar voorwaardelijk vrijkomt (namelijk na de helft van zes jaar), vanwege zijn ongewenstverklaring. Zijn proeftijd is ook drie jaar. In Nederland zou G. na vier jaar voorwaardelijk vrij (na twee derde van de straf) komen.

Dit betekent dat voor G. de Deense datum van invrijheidstelling gunstiger is dan de Nederlandse datum. Daarom neemt Nederland in dit geval de datum van Denemarken over. Voor G. betekent dat hij ook in Nederland na drie jaar voorwaardelijke vrij komt, met een proeftijd van drie jaar. De totale straf blijft zes jaar.

Procedure

Hoe gaat strafoverdracht in zijn werk?

Hieronder staan de stappen beschreven die bij strafoverdracht op grond van de WETS worden doorlopen.

Stap 1: Het buitenland stuurt verzoek (certificaat) op

Het land van veroordeling neemt de eerste officiële stap. Dat is het opsturen van de aanvraag voor strafoverdracht naar IOS in Nederland. Die aanvraag heet: certificaat. Bij het certificaat zitten uw vonnis en andere belangrijke informatie. De procedure is niet in alle WETS-landen hetzelfde. Het buitenland onderzoekt eerst zelf of u aan de voorwaarden voldoet.

Stap 2: IOS controleert het certificaat

Nadat het certificaat is ontvangen, controleert IOS het certificaat. IOS neemt het certificaat in behandeling als is voldaan aan de volgende voorwaarden:

Voorwaarde 1 Nog voldoende straf

Het doel van strafoverdracht is dat u goed kunt terugkeren naar de maatschappij. Daar is tijd voor nodig en dat gebeurt vanuit detentie. Daarom moet er nog voldoende straf (strafrestant) over zijn op het moment dat u in Nederland aankomt. Bij ontvangst van het certificaat moet er minimaal zes maanden strafrestant zijn. Dit is berekend tot aan de datum dat u in Nederland in aanmerking komt voor v.i. Als dat er niet is, gaat de strafoverdracht niet door.

Voorwaarde 2 Binding met Nederland

Voor strafoverdracht met de WETS moet u voldoende 'binding' hebben met Nederland. IOS kan in de Basisregistratie Personen zien of u de Nederlandse nationaliteit heeft en of u in Nederland woont of heeft gewoond. Hierbij kijkt IOS vooral naar de periode van vijf jaar voorafgaand aan uw arrestatie in het buitenland. Het doel van de WETS is namelijk dat u goed terugkeert in de Nederlandse maatschappij. Dat kan niet zonder binding met Nederland.

Verblijfsvergunning

Heeft u een verblijfsvergunning voor Nederland? Dan kunt u alleen in aanmerking komen voor strafoverdracht als u:

- vijf jaar onafgebroken voorafgaand aan uw arrestatie in het buitenland in Nederland heeft gewoond en
- als u uw verblijfsvergunning mag behouden.

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) kan uw verblijfsvergunning intrekken omdat u in het buitenland veroordeeld bent. De IND beoordeelt uw situatie. Is de IND van plan uw verblijfsvergunning in te trekken? Dan besluit IOS dat de strafoverdracht niet doorgaat.

Voorwaarde 3 Rechtszaak is klaar

Uw strafprocedure (de rechtszaak en de uitspraak) in het buitenland is afgerond. De uitspraak is onherroepelijk. U kunt niet meer in hoger beroep gaan.

Voorwaarde 4 Gevangenisstraf of maatregel

U bent veroordeeld tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf of vrijheidsbenemende maatregel.

Voorwaarde 5 Ook in Nederland strafbaar

U bent veroordeeld voor een feit dat in Nederland ook strafbaar is.

Voorwaarde 6 Beide landen akkoord

Het land waar u veroordeeld bent én Nederland zijn allebei akkoord met de strafoverdracht. Het land van veroordeling is niet verplicht de straf over te dragen. Nederland is niet verplicht de straf over te nemen.

Stap 3: Verdere behandeling van het verzoek

Is alle informatie compleet en gecontroleerd? Dan neemt IOS de zaak in behandeling. Binnen 90 dagen neemt IOS een beslissing of Nederland het vonnis overneemt of niet. Soms kan het langer duren.

In die 90 dagen stuurt IOS de aanvraag naar het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Het gerechtshof toetst of u uw straf in Nederland

kunt uitzitten. Daarna geeft het gerechtshof een oordeel over de zaak. Bij een negatief oordeel gaat de strafoverdracht niet door. Bij een positief oordeel stemt IOS in. Informatie over de instemming krijgt u via het land waar u vastzit. Daarbij hoort ook een uitleg op papier over de gevolgen van de strafoverdracht. IOS vraagt aan dit land om u deze informatie te geven. Het is niet altijd zeker of het land de informatie ook echt aan u doorgeeft.

Let op: ondanks dat het gerechtshof positief oordeelt, kan IOS namens de minister alsnog het verzoek afwijzen. Daarnaast kan het buitenland ook nog altijd besluiten om het certificaat in te trekken.

Stap 4: Overbrengen

In de WETS staat dat u, na een positief besluit, binnen 30 dagen naar Nederland moet worden overgebracht. Soms kan dit langer duren. Het land van veroordeling regelt het vervoer en de bewaking tijdens de reis.

Meer informatie

Wilt u meer weten over WETS of een onderwerp dat hiermee te maken heeft? Dit kunt u doen:

1 contact opnemen met IOS:

-> bel de Informatielijn WETS WOTS:
088 07 25 963

Vanuit het buitenland: 00 31 8807 25 963
Geopend maandag tot en met vrijdag tussen 9.00 en 12.00 uur.

Ook advocaten en familieleden die vragen hebben over strafoverdracht kunnen dit nummer bellen.

-> of schrijf naar: Divisie Individuele Zaken, IOS, Postbus 30132, 2500 GC Den Haag. Vermeld hierbij altijd uw volledige naam, geboortedatum en het land waarin u vastzit.

2 kijken op www.dji.nl/diz -> tabblad 'vast in het buitenland'.

Colofon

Dit informatieblad is een publicatie van:
Dienst Justitiële Inrichtingen
Postbus 30132 | 2500 GC Den Haag

Aan dit informatieblad kunnen geen rechten worden ontleend. DJI aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten in dit informatieblad.

© Dienst Justitiële Inrichtingen, januari 2020